

"המוצא התחתון" של הרפת – מה הלאה?

כאמור וכפי שעולה מן הכתבות השונות בנדון, בעיית הבעיות נשארת – המקטע הנוזלי של הזבל ושפכי הרפת. חשיבות מיוחדת נודעת לנושא באזור אגן ההיקוות של הירדן ויובליו ובקעת ים כנרת, אך גם בכל אותם אזורים בהם הרפתות יושבות על אקוֹיפר מי־התהום מהם שואבים את מי־השתיה לאוכלוסיית המדינה. לכן היה מעניין לשמוע על שיטה נוספת, חדשה אצלנו, לטיפול בשפכים, ניטרולם והפיכתם למשאב כלכלי. החומר נמסר למערכת ממש בימים אלה, כך שאף אם אין לראות בקטע המובא כאן הסבר ממצה והוראות לשימוש מושלמות – הוא נותן מושג על הנדרש ועל התוצאה הצפויה, הן באשר למוצקי הזבל והן לנוזלין מהם הופרד המקטע המוצק. נסיונות ראשונים מתבצעים במושב שיתופי יונתן בתיאום עם מנהלת הכנרת.

הנדון: טיפול בשפכים רפת "יונתן"

23.11.93

נתבקשנו על ידי מנהלת הכנרת לערוך ניסוי בזבל מוצק לאחר הוצאתו מהרפת באמצעות פיזור בקטריות בתוך הזבל. הנה תיאור השיטה: חברת NU-SOIL סיפקה לנו את הבקטריות – אנחנו בעזרת השופל ערמנו את הזבל כף אחרי כף ותוך כדי כך שפכנו את הבקטריות מהולות עם מים על הזבל. הערימה המטופלת היתה כ־100 טון זבל. בקודקוד הערימה הצבנו ממטרה שהרטיבה את הזבל כל שעות היממה עם מי־שפכים של הרפת.

תהליך זה נמשך כחודש וחצי ובמהלך התקופה מדדנו את חום הזבל בעומק של כ־40 ס"מ. כשהטמפרטורה ירדה מ־40 מע"צ, הפכנו את הערימה ועל ידי כך איוררנו אותה ואיפשרנו לבקטריות להמשיך לפעול. המוצר שהתקבל בתום 45 יום הינו קומפוסט מעולה, נטול ריח לחלוטין, ספוגי מאד ונוח מאד לעבודה. לדעתי, אם התהליך ייעשה בצורה ממוסדת יותר, דהיינו החדרת אויר מסודרת לערימה, או לחילופין עירבוב הערימה יותר פעמים, ניתן יהיה בתקופה קצרה מאד להגיע לזבל מטופל כזה, שאפשר יהיה להשתמש בו באופן זמין בחקלאות, גידולי־שדה, במטעים ובמשתלות.

אבישי אנטמן

מרכז רפת מושב יונתן

רמת־הגולן

